Guide för bedömning av framridning

Introduktion

Förhållandet mellan människa och häst är en relation som är under ständig utveckling. Målsättningen är ett förhållande så fritt från konflikter som är möjligt mellan två levande varelser. I verkliga livet går denna målsättning inte alltid att helt uppfylla. Den bedömningslista som här följer beskriver olika exempel på samspelet mellan ryttare och häst. De delas upp i flera kategorier med syfte att bedöma samspelet ur hästvälfärdssynpunkt.

Denna lista på kriterier för bedömning är avsedd som en vägledning och ett diskussionsunderlag. Den är inte en checklista som måste följas till punkt och pricka. Eventuella åtgärder beskrivs i TRI och grenspecifika TR.

Överdomaren eller funktionären på framridningen/framhoppningen ska agera ansvarsfullt, enligt TR och Code of Conduct samt på grundval av sin kunskap och erfarenhet.

Det gäller generellt, men särskilt i de fall som faller inom gråzonerna mellan vad som är välbalanserat, tveksamt eller otillåtet med avseende på hästvälfärden.

Tabellen är uppdelad i tre kategorier och spalter:

Välbalanserat: **Ingen åtgärd behövs**

Här beskrivs en eftersträvansvärd samverkan mellan ryttare och häst som finns beskriven i Ridhandboken 1 och 2.

Tveksamt: **Granska**

Här ska överdomaren/funktionären granska och analysera vad som pågår. Det kan handla om ojust behandling av hästen eller om problem på grund av felaktig hjälpgivning eller andra omständigheter.
När situationen analyserats kan det stå klart att det rör sig om en situation som är rimlig och acceptabel eller som är otillåten. Är det snabbt övergående och inte skadligt för hästen behövs ingen åtgärd eller ingripande. Fortsätter beteendet är det aktuellt att ingripa.

Otillåtet: **Ingrip**

Ta kontakt och tala med ryttaren. Beroende på situationen, omständigheterna i övrigt och ryttarens agerande kan de åtgärder och disciplinstraff som vidtas variera enligt vad som framgår av TR I moment 191.

Mellanspalten ”Tveksamt” utgör en gråzon, som ofta handlar om vanligt förekommande fel och brister hos ryttaren och/eller hästen.

Tveksamt ska direkt granskas noggrant för att avgöra om:

- Situationen är acceptabel = ingen åtgärd.
- Situationen förbättras = ingen åtgärd. Situationen försämras eller fortsätter pågå = ingrip.
- Situationen förvärras och blir otillåten = ingrip.

Ryttaren i fråga ska alltid tilltalas på lämpligt sätt och med känsla för situationen.

Felaktigt anpassad utrustning ska i första hand rättas till.

Beroende på hur situationen sett ut kan kontakten med ryttaren vara:

- Rådgivande och ge möjlighet till ömsesidiga förklaringar.
- Innebära varning, straffavgift, avstängning eller startförbud.

Om möjligt är det en fördel att ha en dialog med ekipagets tränare och i förekommande fall målsman/ansvarig person.

	Välbalanserat: **Ingen åtgärd behövs**	Tveksamt: **Granska**	Otillåtet: **Ingrip**
Ridsätt	Balanserad samverkan med hästen. Förtroendefullt och med god ryttarkänsla. Korrekt utförd, konsekvent, rätt anpassad hjälpgivning och lätt användning av eventuella förtydligande hjälper. Tydlig och fair hjälpgivning.	Felaktig hjälpgivning eller felaktig ridning, exempelvis: Ryttaren drar tillfälligt hästen i munnen. Tillfälligt något bakom lodplan. Framåtdrivande hjälper eller användning av spö och sporrar som inte karaktäriseras av lätthet.	Brott mot TR I moment 174.1–174.4. Överdrivna känsloutbrott. Våld. Användning av hjälper och tekniker medvetet riktade mot hästen, exempelvis: Medvetet och pågående dragande med handen eller ”sågande” i munnen. Grov och felaktig användning av hjälper, förtydligande hjälper och/eller utrustning. Pågående väsentligt bakom lodplan.
Rörelser och gångarter	Rörelserna präglas huvudsakligen av rytm, lösgjordhet, balans och schwung. Positiv bjudning framåt.	Tillfällig osäkerhet eller spänning i rörelsen. Tillfälliga takt- och balansstörningar. Tillfälligt matta rörelser kopplade till exempelvis trötthet och/eller överdriven ansträngning. Tillfälligt motstånd eller bockande som svar på ryttarens hjälper.	Upprepade eller ständiga takt- och balansstörningar. Hälta. Kontinuerliga störningar i gångarterna. Tunga rörelser kopplade till exempelvis trötthet och/eller överdriven ansträngning. Kontinuerligt och tydligt motstånd, t. ex. stegringar, upprepade bockningar, rusande, ständigt huvudskakande.
Rygg-verksamhet	Tydlig ryggaktivitet, i takt med rörelsen. Ryggmuskulaturen ska omväxlande spännas och slappna av.	Sänkt rygg, eventuellt i kombination med hög huvudställning. Spänd, inaktiv rygg. Tillfälligt motstånd eller bockande som svar på ryttarens hjälper.	Tydligt sänkt rygg. Konstant, upprepat bockande. Konstant, okontrollerat sparkande.
Munnen	Stängd. Tillfälligt öppen. Hästen accepterar avspänt bettet. Mjuka, rörliga läppar.	Gnisslar tänder p. g. a. stress. Öppen mun. Spända läppar. Visar tänderna. Tungan ovanför bettet.	Tungan klämd/blåaktig. Blod och/eller skadad hud/slemhinnor i eller runt munnen eller blod i saliven. Öppna, blödande sår. Konstant öppen mun i samband med tygelhjälperna.
Huvud-/halsposition	Nosryggen framför, eller i, lodplanet. Huvud-/halspositionen tillfälligt djupare med nosryggen något bakom lodplanet. Huvud-hals kan sträckas framåt–nedåt, hästen i kontakt med bettet. Huvud-hals kan höjas något med hästen på lång tygel och på längre tygel.	Nosryggen tillfälligt och inte väsentligt bakom lodplanet. Fasthållen huvud-halsposition med begränsad rörelsefrihet. Otvetydigt höjt huvud. Går tydligt emot handen. Tydligt motstånd mot bettet. Upprepade huvudskakningar. Tillfälligt djup huvudposition utan fasthållen och/eller åtdragen huvud-/halsposition.	Nosryggen pågående och väsentligt bakom lodplanet. Alltför ihopdragen form med fixering. Munnen/käken i kontakt med bringan till följd av ryttarens inverkan. Medveten, överdriven böjning av halsen åt sidorna. Pågående djup huvudposition kombinerad med begränsad eller ingen rörelsefrihet för huvud-hals.

	Välbalanserat: **Ingen åtgärd behövs**	Tveksamt: **Granska**	Otillåtet: **Ingrip**
Ögon/minspel	Alert. Avspänd. Medveten om omgivningen. Uppmärksam. Ibland även uppspelt.	Vidöppna med spänningar i ögonområdet.	Konstant eller upprepad onormal ögonaktivitet. Inåtvänd, matt, apatisk blick. Rullar med ögonen. Skador eller akuta medicinska problem i ögonområdet.
Öron	Spetsade framåt. Avspända som rör sig något i takt med den övriga rörelsen. Uppmärksamma på omgivningen och verkar avspända. Ett eller båda riktade bakåt, med uppmärksamheten på ryttaren.	Tillbakastrukna. Riktas konstant bakåt. Hänger slappt ner åt sidorna.	Kraftigt bakåtstrukna hela tiden. Tryckta nedåt åt sidorna på grund av smärta eller utmattning. Skador på ut- eller insidan.
Svans	Pendlar harmoniskt i takt med hästens rörelse. Lätt, fri hållning. Slår hästen med svansen är det med dess egentliga syfte, att vifta bort insekter.	Hålls åt sidan. Hålls tillfälligt indragen. Piskar tillfälligt med svansen.	Slår hårt och hela tiden. Indragen hela tiden. Piskar pågående med svansen.
Näsborrar/andning	Avspänt frustande. Avspända näsborrar och regelbunden andning. Förhöjd andningsfrekvens om det är relevant för den aktuella grenen och aktiviteten.	Markant frustande eller tillfälligt hostande. Fladdrar nervöst och hästen verkar andfådd. Spända, uppdragna. Märkbara andningsljud.	Hela tiden hårt uppdragna, till den grad att ibland också överläppen dras upp. Märkbart hörbart andningsljud, kopplat till misstänkt andnöd. Varig eller blodig flytning. Pågående hostande. Sår eller blod i eller vid näsborrarna eller mungiporna.
Svettning	Måttlig. Normal i relation till väderförhållandena, den aktuella grenen och aktiviteten.	Kraftig över hela kroppen. Tydligt skum på vissa delar av kroppen.	Stor mängd och utbredd löddring, också till den grad att hästen löddrar över större delen av kroppen.
Utrustning	Korrekt tillpassad utrustning (sadel, sadelgjord, huvudlag , bett, nosgrimma, benskydd, boots, lindor etc.). Nosgrimman får inte vara hårdare spänd än att det finns minst 1,5 cm utrymme mellan nosryggen och nosgrimman.	Något för hårt eller löst tillpassad utrustning (sadel, sadelgjord, huvudlag , bett, nosgrimma, benskydd, boots, lindor etc.). Uppseendeväckande användning av specialbett/huvudlag.	Nosgrimma spänd med mindre än 1,5 cm mellanrum mellan nosrygg och nosgrimma. Felaktigt tillpassad och/eller för hårt spänd utrustning (sadel, sadelgjord, huvudlag , bett, nosgrimma, benskydd, boots, lindor etc.). Utrustning som hindrar mun- eller tungaktivitet. Skador skav, blodiga och/eller öppna sår orsakade av utrustningen eller ryttarens påverkan.